
	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 1 nga 11</i>

METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT

Prill 2017, Prishtinë

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 2 nga 11</i>

PËRMBAJTJA

1.0	HYRJE	3
1.1	Qëllimi	3
1.2	Fushëveprimi	3
1.3	Kërkesat ligjore dhe rregullative	3
1.4	Llojet e Tarifave dhe Taksave të OST/OT-së	4
2.0	HUMBJET NË VERI	4
3.0	ARANZHIMET KONTRAKTUESE	4
4.0	BAZA LIGJORE DHE RREGULLATIVE PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE	5
4.1	Licenca e Operatorit të Sistemit të Transmetimit.....	5
4.2	Shërbimet e Operatorit të Sistemit	6
5.0	TË HYRAT E LEJUARA MAKSIMALE (MAR)	6
5.1	Parimet e përgjithshme për përcaktimin e të hyrave të lejuara maksimale.....	6
5.2	Alokimi i MAR për aktivitete.....	7
6.0	STRUKTURA E TARIFAVE TË OPERATORIT TË SISTEMIT	7
6.1	Tiparet kryesore	7
6.2	Baza për përcaktimin e tarifave.....	8
6.3	Formulat për llogaritjen e Tarifave të OS	8
7.0	BLERJA E SHËRBIMEVE NDIHMËSE	10
8.0	PËRSHTATJA PËR TEJKALIM/MOSARRITJE TË KTHIMIT TË MAR	10
	SHTOJCA 1: ALOKIMI I KOSTOVE	11

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 3 nga 11</i>

1.0 HYRJE

1.1 Qëllimi

Ky dokument përmban metodologjinë e cila do të përdoret nga KOSTT gjatë përcaktimit të tarifave që Shfrytëzuesit e Sistemit i paguajnë për Operatorin e Sistemit¹ (Tarifat e OS).

Taksat për kyçje në sistemin e transmetimit janë të rregulluara me Metodologjinë e Taksave të Kyçjes në Rrjetin e Transmetimit, e cila është nxjerrë ndaras nga KOSTT dhe është miratuar nga ZRrE².

1.2 Fushëveprimi

Ky dokument mbulon:

1. Kornizën ligjore dhe rregullative për Tarifat e Operatorit të Sistemit;
2. Përkufizimin e shërbimeve të Operatorit të Sistemit;
3. Alokimin e kostove për Operatorin e Sistemit;
4. Kalkulimin e Tarifave të Operatorit të Sistemit.

1.3 Kërkesat ligjore dhe rregullative

Kjo Metodologji merr parasysh dhe u përmbahet kërkesave të parashtruara në:

- Ligjin për Energjinë Nr. 05/L-081;
- Ligjin për Energjinë Elektrike Nr. 05/L-085;
- Ligjin për Rregullatorin e Energjisë Nr. 05/L-084;

Kjo Metodologji gjithashtu është përgatitur në pajtim me dokumentet vijuese:

- Licencën e Operatorit të Sistemit të Transmetimit;
- Licencën e Operatorit të Tregut;
- Rregullën për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe Tregut (Rregulla për të hyrat e OST/OT-së);
- Rregullën për Kushtet e Përgjithshme të Furnizimit me Energji Elektrike;

¹ Shfrytëzuesit e Sistemit janë përcaktuar me Ligjin për Energjinë Elektrike

² ZRrE është Zyra e Rregullatorit të Energjisë.

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 4 nga 11</i>

- Parimet për Përcaktimin e Tarifave për Shfrytëzimin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut si dhe Taksave të Kyçjes.

1.4 Llojet e Tarifave dhe Taksave të OST/OT-së

- **Tarifat për Shfrytëzimin e Sistemit të Transmetimit (SHST)** - Mënyra e përcaktimit të këtyre tarifave është vendosur me Metodologjinë e për Përcaktimin e Tarifave SHST.
- **Tarifat e Operatorit të Sistemit** - Mënyra e përcaktimit të këtyre tarifave është vendosur me këtë dokument.
- **Tarifat e Operatorit të Tregut** - Mënyra e përcaktimit të këtyre tarifave është vendosur me Metodologjinë për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Tregut.
- **Taksat e Kyçjes** - Mënyra e përcaktimit të këtyre taksave është vendosur me Metodologjinë për Përcaktimin e Taksave të Kyçjes në Sistemin e Transmetimit.

2.0 HUMBJET NË VERI

Në Rregullën për të Hyrat e Lejuara Maksimale të OST/OT-së, është përcaktuar që humbjet në veri të Kosovës, do të inkorporohen në tarifën e Transmetimit, për një kohë derisa të hiqen barrierat politike. Dispozitat në lidhje me këto kosto janë të definuara në Rregullën për të Hyrat e Lejuara të OST/OT-së.

3.0 ARANZHIMET KONTRAKTUESE

Rregulla për Kushtet e Përgjithshme të Furnizimit me Energji përcakton kushtet e përgjithshme të furnizimit me energji për konsumatorët si dhe detyrat dhe obligimet e ndërmarrjeve energjetike dhe konsumatorëve të tyre. Në të përshkruhen edhe parimet e përgjithshme të kyçjes dhe shfrytëzimit të sistemit të transmetimit, leximit, matjeve, faturimit dhe inkasimit, si dhe shfrytëzimit të paautorizuar të energjisë.

Sipas Rregullave të Tregut pagesa e detyrimeve ndaj KOSTT është e obliguar. Rregullat e Tregut përcaktojnë procedurat që duhet ndjekur në rast të kontesteve lidhur me detyrimet apo mos pagesën e tyre.

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 5 nga 11</i>

4.0 BAZA LIGJORE DHE RREGULLATIVE PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE

Rregulla për Vendosjen e të Hyrave të Lejuara Maksimale (MAR) për Operatorin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut përbën bazën për caktimin e Të Hyrave të Lejuara Maksimale në çdo vit përkatës, në pajtim me Ligjin për Rregullatorin e Energjisë dhe Parimet për Përcaktimin e Tarifave për Shfrytëzimin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut si dhe Taksave të Kyçjes.

Sipas nenit 3 (Rregulla për të Hyrat e OST/OT-së), OST/OT do të propozojë tarifat e për shfrytëzim të rrjetit të transmetimit (SHST), tarifat e operatorit të sistemit (OS), dhe tarifat e operatorit të tregut (OT), ashtu që brenda çdo viti relevant, të hyrat që priten të mbledhë nga këto tarifa do të jenë të barabarta me të hyrat e lejuara maksimale të aprovuara nga rregullatori;

Sipas nenit 19 (Rregulla për të Hyrat e OST/OT-së), OST/OT duhet të propozojë tarifat e OS, në mënyrë që OST/OT të mbulojë kostot e operatorit të sistemit për kryerjen e shërbimeve të operatorit të sistemit, siç autorizohet me licencën e OST-së; Kostot e lejuara për humbje të përfshihen në kostot e operatorit të sistemit dhe të mbulohen nga kostot e operatorit të sistemit;

Sipas nenit 20 (Rregulla për të Hyrat e OST/OT-së), Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operimit të Sistemit miratohet nga Rregullatori; Këtë metodologji dhe gjitha amendamentet e mëvonshme të saj, OST/OT duhet ti dërgojë për aprovim tek Rregullatori së paku 15 ditë pune³ para datës së propozuar të hyrjes në fuqi të tyre.

4.1 Licenca e Operatorit të Sistemit të Transmetimit

Licenca e OST-së kërkon nga KOSTT që gjatë vendosjes së tarifave që do t'u ngarkohen shfrytëzuesve të sistemit të transmetimit, i licencuari nuk duhet të ketë preferencë për ndonjë përdorues apo kategori të përdoruesve, nuk duhet që në mënyrë të paarsyeshme të ushtroj diskriminim ndaj ndonjë përdoruesi apo kategorie të përdoruesve dhe nuk duhet të vendos kushte dhe afate të padrejta dhe të vështira për kyçje në sistem apo përdorim të tij

Gjithashtu, kjo licencë kërkon që në procesin për përcaktimin e tarifave për shfrytëzimin e sistemit të transmetimit dhe taksave për kyçje, i licencuari do të siguroj sinjale të duhura për çmime jo diskriminuese ashtu që të inkurajojnë palët e reja për kyçje në rrjetin e transmetimit dhe qasjen në tregun e energjisë elektrike.

³ Ditë pune janë të gjitha ditët e javës që me ligjet e Republikës së Kosovës konsiderohet të jenë ditë pune.

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 6 nga 11</i>

I licencuari në kontabilitetin e tij të brendshëm do të mbajë kontabilitetin për aktivitetin e tij në tërësi, si dhe për aktivitetet tjera. Kontabiliteti rregullativ do të jetë në përputhje me udhëzimet rregullative për kontabilitet të lëshuara nga ZRRE.

4.2 Shërbimet e Operatorit të Sistemit

Shërbimet e operatorit të sistemit janë të përcaktuara në Licencën e Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe në Ligjin për Energjinë Elektrike. Të njëjtat përfshijnë si në vijim:

- Planifikimin operativ të sistemit;
- Dispeçimin e gjenerimit;
- Balancimin e sistemit elektroenergjetik;
- Krijimin dhe mbajtjen e standardeve të sigurisë së operimit;
- Prokurimi i shërbimeve balancuese për balancim të sistemit,
- Prokurimi i energjisë për mbulimin e humbjeve;
- Menaxhimin e interkoneksioneve me shtete tjera dhe importeve, eksporteve dhe tranzitit nëpër këta interkonektorë, përfshirë sajimin e rregullave për menaxhimin e kongestionit.

5.0 TË HYRAT E LEJUARA MAKSIMALE (MAR)

5.1 Parimet e përgjithshme për përcaktimin e të hyrave të lejuara maksimale

Të hyrat që KOSTT mund t'i mbledh përmes tarifave në një vit përcaktohen nga ZRrE përmes proceseve të shqyrtimit të MAR-it. Këto procese përbëhen nga shqyrtimi periodik dhe përshtatjet e rregullta për qëllim të indeksimit të kostove dhe të ardhurave të lejuara dhe përshtatjeve në rast të tejkalimit apo mosarritjes së mbulimit të kostove (shih nenin 3 të Rregullës për të hyrat e OST/OT-së).

Duke ndjekur këto procese, ZRrE përcakton MAR-in për Operatorin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut (OST/OT), pastaj i alokon këto kosto në secilin aktivitet ndaras për qëllim të përcaktimit të tarifave. Veç kësaj, OST/OT-së i lejohet të pranojë të hyra tjera të parregulluara të cilat përjashtohen gjatë llogaritjes së MAR-it. Këto të Hyra Tjera janë nga burimet në vijim:

- **Grantet:** ZRrE nuk merr parasysh të hyrat nga grantet në përlllogaritjen zhvlerësimit dhe kthimit të lejuar. Asetet e financuara nga grantet nuk janë të përfshira në Bazën e Aseteve të Rregulluara;
- **Të Hyrat nga kyçjet:** Asetet e kyçjes të financuara nga konsumatori nuk janë të përfshira në zhvlerësimin dhe kthimin e lejuar, respektivisht nuk përfshihen në MAR-in e OST/OT-së. Trajtimi i të hyrave nga ky aktivitet është i dhënë në Metodologjinë e Taksave për Kyçje në Rrjetin e Transmetimit;

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 7 nga 11</i>

- **Të Hyrat/Shpenzimet nga transiti:** Të hyrat neto, përkatësisht diferenca ndërmjet të hyrave dhe shpenzimeve nga transiti përfshihet në llogaritjen e të hyrave të lejuara maksimale;
- **Të Hyrat nga Alokimi i Kapaciteteve Ndërkufitare:** Të hyrat nga alokimi i kapaciteteve kurdo që ka aktivitete të tilla do të trajtohen gjatë përcaktimit të hyrave të lejuara maksimale;
- **Të Hyrat nga Shfrytëzimi i Kapaciteteve të Fijeve Optike:** KOSTT në të ardhmen pritet që të ketë të hyra nga dhënia me qira e infrastrukturës së fijeve optike;

5.2 Alokimi i MAR për aktivitete

Faza e parë e përlogaritjes së tarifave për përdoruesit është që të alokohet MAR i përcaktuar në shqyrtimin periodik/përshtatjet e rregullta tek aktivitetet e veçanta të SHST, Operatorit të Sistemit dhe Operatorit të Tregut. Shtojca 1 përshkruan procesin e alokimit të kostove të OS në hollësi.

6.0 STRUKTURA E TARIFAVE TË OPERATORIT TË SISTEMIT

6.1 Tiparet kryesore

Tiparet kryesore të strukturës së tarifave të transmetimit janë të përcaktuara në Parimet për Përcaktimin e Tarifave për Shfrytëzimin e Sistemit Transmetimit (neni 7).

Tiparet kryesore të tarifave të Operatorit të Sistemit janë:

- OST duhet t'i mbulojë tarifat për shërbimet e operatorit të tregut dhe operatorit të sistemit përmes një koeficienti ndarës ndaj gjenerimit dhe furnizimit, varësisht prej pjesëmarrjes së tyre në sasinë e energjisë në transmetim:
- - *Kur nga ky alokim, rezulton që çmimi mesatar vjetor i tarifës së transmetimit të paguar nga gjeneratori të jetë më i madh 0.5 €/MWh, atëherë alokimi në tarifat e OT dhe OS duhet të azhurnohet në atë mënyrë që tarifa mesatare e paguar nga gjeneratori nuk do të tejkalojë vlerën prej 0.5 €/MWh.*
- Tarifat duhet të përcaktohen në atë mënyrë e cila mundëson diferencimin e kostos për ofrimin dhe mirëmbajtjen e sistemit të transmetimit, të disponueshëm në nivele të ndryshme të tensionit.
- Tarifat e OS nuk ndryshojnë në raport me nivelin e tensionit në të cilin është bërë kyçja.
- Prodhuesit që janë të kyçur në sistem të shpërndarjes nuk duhet të bartin koston e humbjeve në transmetim.

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 8 nga 11</i>

6.2 Baza për përcaktimin e tarifave

Për të përcaktuar tarifat e OS të aplikueshme për shfrytëzues individualë, duhet të përcaktohet baza e tarifave. KOSTT konsideron se njësitë vijuese janë në pajtim me Parimet e Përcaktimit të Tarifave të Transmetimit:

- OST/OT do të kalkulojë tarifat e OS për çdo vit para fillimit të vitit relevant tarifor, në pajtim me nenet 19 dhe 20 të Rregullës për të Hyrat e OST/OT.
- Pas miratimit të tarifave nga ZRrE, KOSTT do t'i publikojë tarifat për OS.
- Tarifat do të paguhen për MWh dhe aplikohen për sasi të mujore të energjisë së matur.
- Kostot për të cilat tarifat janë kërkuar nuk ndërlidhen me lokacionin në sistemin e transmetimit.

Siç u theksua më sipër, KOSTT nuk e konsideron si adekuate ngarkimin e prodhuesve të kyçur në shpërndarje me shpenzimet për prokurimin e energjisë së nevojshme për t'i mbuluar humbjet e energjisë në sistemin e transmetimit. Rrjedhimisht, për prodhuesit e tillë kalkulohej tarifa të veçanta të OS.

6.3 Formulatat për llogaritjen e Tarifave të OS

Formula e Të Hyrave të Operatorit të Sistemit:

$$A = B + C + D$$

Formulat e Tarifave të Operatorit të Sistemit:

$$T-OS_p = (A - C - D) / X_p / (E + F) + (C + D) / X_p / E$$

$$T-OS_{psh} = (A - C - D) / X_{psh} / (E+F)$$

$$T-OS_{f/sh} = A / X_{f/sh} / G$$

Përshkrimi dhe njësia:

A – Të Hyrat për OS - €

B – Kostot e OS - €

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 9 nga 11</i>

C – Kosto për Humbjet në Transmetimit - **€**

D – Kosto për Shërbimet Ndhmëse - **€**

E – Prodhimi i Kyçur në Transmetim – **GWh**

F – Prodhimi i Kyçur në Shpërndarje – **GWh**

G – Shitjet tek konsumatorët fundore dhe direkt + Humbjet në Shpërndarje – **GWh**

T-OS_{pt} – Tarifa e OS për Prodhuesin e Kyçur në Transmetim - **€/MWh**

T-OS_{psh} – Tarifa e OS për Prodhuesit e Kyçur në Shpërndarje – **€/MWh**

T-OS_{f/sh} – Tarifa e OS për Furnizuesit dhe Shpërndarjen - **€/MWh**

X_p – Faktorët alokues i kostove për prodhuesin e kyçur në transmetim

X_{psh} – Faktorët alokues i kostove për prodhuesin e kyçur në shpërndarje

X_{f/sh} – Faktorët alokues i kostove për furnizuesin dhe shpërndarjen

6.4 Llojet e tarifave të OS

Tabela në vijim paraqet njësitë e përdorura për caktimin e tarifave, të cilave u bëhet referencë në Rregullat e Tregut (sipas emrit dhe variablave) dhe njësitë matëse në këtë dokument me të cilat ato ndërliken.

Emri i tarifës në Metodologjinë e Tarifave të OS dhe Njësitë	Variabla në Rregullat e tregut	Emri i tarifës në Rregullat e tregut
Tarifa e OS _{pt} (për prodhuesin e kyçur në transmetim) - €/MWh	TPOS	Tarifa e Prodhuesit për Operimin e Sistemit
Tarifa e OS _{psh} (për prodhuesin e kyçur në shpërndarje) - €/MWh	TPShOS	Tarifa e Prodhuesit në Shpërndarje për Operimin e Sistemit
Tarifa e OS _f (për Furnizuesit dhe Shpërndarjen) - €/MWh	TFOS	Tarifa e Furnizuesit dhe Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes për Operim të Sistemit

	METODOLOGJIA PËR PËRCAKTIMIN E TARIFAVE TË OPERIMIT TË SISTEMIT	DT-KO-006
	<i>ver. 2.0</i>	<i>faqe 10 nga 11</i>

7.0 BLERJA E SHËRBIMEVE NDIHMËSE

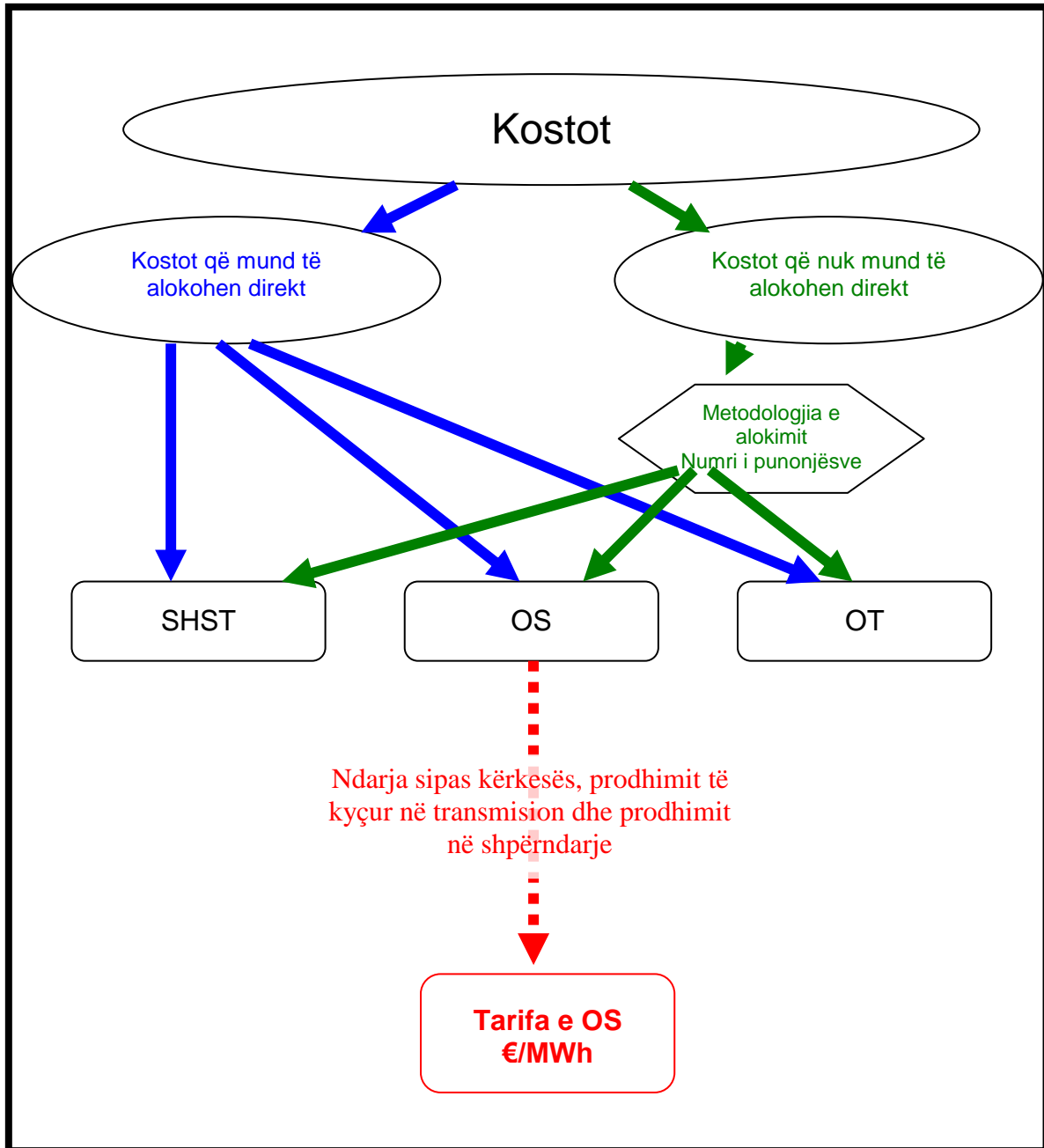
KOSTT është përgjegjës për sigurimin e shërbimeve ndihmëse që janë të domosdoshme për operimin e sistemit të transmetimit. Shpenzimet e sigurimit të shërbimeve ndihmëse janë pjesë e funksionit të Operatorit të Sistemit të cilat rregullohen dhe miratohen nga ZRrE.

8.0 PËRSHTATJA PËR TEJKALIM/MOSARRITJE TË KTHIMIT TË MAR

Kjo metodologji e tarifave nuk merr parasysh në mënyrë eksplicite çfarëdo tejkalimi/mosarritje të MAR (apo elementeve të MAR të cilat i atribuohen aktiviteteve të OST/OT) në vitin relevant. Mekanizmi për përshtatjen e nën mbulimit apo mbi mbulimit të MAR është i përfshirë në kalkulimin e të hyrave të lejuara maksimale për vitin relevant në Rregullën për të Hyrat e OST/OT-së.

SHTOJCA 1: ALOKIMI I KOSTOVE

Në figurën e mëposhtme është paraqitur parimi i alokimit të kostove sipas aktiviteteve: Shfrytëzimi i Sistemit të Transmetimit, Operatori i Sistemit dhe Operatori i Tregut.

- fundi i dokumentit -